SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Kirjallinen lausunto: VNS 6/2022 vp Valtioneuvoston selonteko Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, kiittää mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto.

YLEISTÄ

On tärkeää, että ilmastopolitiikka (tavoitteet ja toimenpiteet) antaa selkeän suunnan. Ennustettavuus on välttämätöntä, jotta investointeja syntyy. Tämän vuoksi on tärkeää, ettei ilmastotavoitteita ja -toimenpiteitä veivata jatkuvasti. On kuitenkin äärimmäisen tärkeää, että kaikilla olisi mahdollisuus saada tietoa ajan tasalla olevista ilmastotoimista ja niiden vaikuttavuudesta. **Pidämme ilmastopapereita tarpeellisina ja mielestämme ne vastaavat hyvin niille asetettuihin tavoitteisiin, eli kokoavat yhteen taustatiedon ja kertovat nykyiset ja jo päätettävät toimet**. Hyvä, että maankäytön toimenpiteet on otettu kiinteämmäksi osaksi muuta ilmastotyötä.

Pidämme tärkeänä sitä, että ilmastopapereita on laadittu laajasti **yhteistyössä** ministeriöiden, tiedeyhteisön ja sidosryhmien kanssa. Tämä on välttämätöntä laajan kokonaisuuden ja eri toimien ristikkäisvaikutusten hahmottamiseksi. Lopputuloksen laatuun vaikuttaa keskeisesti se, miten yhteistyö on onnistunut. Myös jatkossa on tärkeä pitää mukana laaja asiantuntija joukko mukana ilmastopolitiikan laatimisessa, arvioinnissa ja toimeenpanossa.

Näillä ilmastopapereilla on selkeä rooli kansallisessa ilmastotyössä. Lisäksi on tärkeää, että ilmastotyötä jatketaan määrätietoisesti. **Ilmastopapereiden osalta keskeisessä roolissa on seuraavaksi toimenpiteiden toteuttaminen ja toimenpiteiden seuranta**. Käytännössä seuraavaksi äärimmäisen tärkeässä roolissa on sektorikohtainen työ.

On tarkoituksenmukaista työstää **sektorikohtaiset** asiat sektorikohtaisissa tarkasteluissa. Täten vuoden 2023 aikana päivitettävät toimialojen ilmastotietkartat ovat tärkeissä roolissa. Teollisuuden ja maatalouden ilmastotiekarttojen ohella myös fossiilisten liikenteen tiekartta tulee pitää ajan tasalla. Myös kansallista biokaasuohjelmatyötä on tarpeen jatkaa. Kannatamme, että myös jatkossa toimialojen ilmastotiekarttatyöllä on suuri painoarvo kansallisista päästövähennystoimista päätettäessä niin pk-, taajanjako kuin maankäyttösektoreilla.

Arviomme mukaan nyt lausuttavana olevien ilmastopapereiden **haasteita** ovat niiden ajan tasalla pitäminen sekä eheän kokonaisuuden luominen. Ensinnäkin nyt kokonaisuuden hahmottaminen vaatii jokaisen paperin lukemista. Toiseksi papereita on vaikea pitää täysin ajan tasalla muuttuvan maailmantilanteen johdosta.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Ilmastopapereissa on haasteita niiden asioiden kanssa, jotka jakautuvat **eri sektoreille**. Nyt esimerkiksi biokaasua käsitellään jokaisessa ilmastopaperissa. On vaikea hahmottaa kokonaisuus. Monien kiertotalouteen liittyvien toimien ilmastovaikutus ja toimenpiteet jakautuvat eri sektoreille. Esimerkiksi kierrätys tuo päästösäästöjä jopa usean elinkaaren aikana, usein hyödyt jakautuvat eri sektoreille. SBB pitää kokonaiskestävyyden kannalta hyvänä sitä, että KAISU:ssa on huomioitu tällä kertaa myös kiertotalouden päästövähennysmahdollisuudet. Kiertotalous tarjoaa ratkaisuja, joilla voidaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja hillitä muutenkin kulutuksen ja tuotannon ympäristövaikutuksia.

On ilmeistä, että taustaselvitysten laatu ja eritoten arvioinneissa käytettävän **datan laatu** ovat keskeisessä roolissa ilmastopolitiikassa, kuten kaikessa päätöksenteossa. Viime vuosina on tapahtunut paljon yllättäviä asioita yhteiskunnassa, joita on ollut vaikea ottaa huomioon ilmastopapereiden päivityksessä. Nyt jotkut asiat eivät ole enää ajan tasalla ja ihan näinä hetkinä voidaan tehdä muutoksia, jotka muuttavat eri toimenpiteiden vaikuttavuutta. Esimerkiksi talven aikana eduskunnassa on käsitelty ja käsitellään biokaasun lämmöntuotannon veromuutosta, biopolttoaineiden ja bioöljyn jakeluvelvoitteita. Moni näistä toimenpiteistä on ristiriidassa Suomen nykyisten ilmastotavoitteiden kanssa.

BIOKAASU (HORISONTAALINEN ASIA)

Biokaasu on mainittu useassa eri yhteydessä sekä I&E-strategiassa että KAISU:ssa, mihin löytyy mielestämme hyvät perustelut. Biokaasun kannalta ongelmallista on kuitenkin se, että biokaasuun liittyvät toimenpiteet on ripoteltu eri puolille eri politiikkapapereita. Tämän vuoksi biokaasun roolista ja kokonaisvaikutuksista on vaikea saada selvyyttä. Jätesektorin, maatalouden ja osin myös teollisuuden piirissä voidaan lisätä biokaasun tuotantoa; sen sijaan kysyntää voidaan lisätä liikenne-, teollisuus-, työkone- ja lämmityskäytöissä. Näitä asioita työstetään eri hallinnonaloilla. Kaikkien panosta tarvitaan.

Biokaasun tuotantoa ja käyttöä tulee edelleen lisätä, mihin viitataan sekä KAISU:ssa että I&E-strategiassa. I&E-strategiassa (2.2 Uusiutuvan energian edistäminen) biokaasuasioita on käsitelty oman otsikon alla, mutta toimenpiteissä keskitytään kuitenkin pääosin jo tehtyihin toimiin. KAISU:ssa on kirjaus, että ”toteutetaan biokaasuohjelman toimet biokaasun tuotannon kasvattamiseksi.” Tämä on kannettava kirjaus, mutta huomionarvoista on kuitenkin se, että nykyinen ohjelma on vuosille 2020-2022. Euroopan komissio on esittänyt REPowerEU-tiedonnassa, että jäsenmaat laatisivat kansalliset biometaanistrategiat. **Biokaasuohjelma tulisikin päivittää ja ulottaa se vähintään vuoteen 2030 asti. Koordinoinnin ja toimeenpanon parantamiseksi olisi tärkeä myös, että biokaasuasioita käsittelemään perustetaan säännöllisesti yli hallituskausien kokoontuvat työryhmä, joka koostuu YM:n, MMM:n, TEM:n, LVM:n ja VM:n korkeista virkamiehistä. Työryhmän koordinoinnista voisi vastata valtioneuvoston kanslia.**

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Biokaasun edistämistä tulee jatkaa myös tulevina vuosina. Seuraavina vuosina tullaan toimeenpanemaan lukuisia komission 55-valmiuspaketin säädösesityksiä, joista osa koskee biokaasua suoraan ja osa välillisesti. Nyt biokaasua koskevat päätöksenteko on hajautunut eri ministeriöihin (TEM, MMM, YM, VM, LVM).

ENERGIATUET

Biometaanin ja biokaasun saatavuuden osalta tulisi varmistaa, että määrätietoisesti synnytetään maatalouden jäte-, tähde- ja lantapohjaista uutta biometaanin ja biokaasun tuotantoa Suomeen. Investointien osalta keskeisessä roolissa ovat energiatuet (I&E) sekä erilaiset maatalouden ohjauskeinot (Kaisu). Myös biopolttoaineiden jakeluvelvoite tuo välttämättömän lisän kotimaisen biokaasun tuotannon kannattavuuden parantamiseksi.

Energiatuilla on vaikutusta monien sektoreiden päästöihin. Nyt energiatuet ovat käsitelty kattavasti I&E-strategiassa, ja kannatamme kirjauksia. Haluamme esittää seuraavat huomiot energiatukien osalta otettavaksi huomioon jatkotyössä:

- Energiatuki on keskeisimpiä ohjauskeinoja uusiutuvan energian tuotannon ja tätä kautta käytön lisäämiseksi Suomessa. Nyt rahoituspäätösten tekeminen kestää kohtuuttoman kauan, jopa yli vuoden. Suomen energiajärjestelmän tekeminen hiilineutraaliksi ei voi nojata liikaa uusiin teknologioihin, vaan **tulee laittaa riittävästi paukkuja myös toimiviin, luotettaviin ja kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Olisi tärkeä varmistaa parempi ennakoitavuus hakijan näkökulmasta esim. kuinka kauan rahoituspäätöksen saaminen kestää ja mikä on oletettu tukitukitaso.**
- **Tulee varmistaa, että Euroopan komission valtiontukisääntely toimii sujuvasti. Suomen on oltava aktiivinen, kun EU-tasolla sääntöjä päivitetään**. Vuoden 2022 aikana biokaasulaitoksia koskevat energiatukipäätökset ovat viivästyneet. Syynä viivästyksiin ovat uuden EU:n ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantulon viivästyminen. Myös ravinnekiertokorvaus odottaa uuden ryhmäpoikkeusasetuksen voimaantuloa. Kaasunjakeluinfran tukikilpailutusta ei myöskään järjestetä tänä vuonna, koska sillä saralla komission notifikaatioprosessi on viivästynyt. Myös esimerkiksi Ruotsilla on hankaluuksia EU:n valtiontukisäädösten kanssa.

LIIKENNE

Sekä KAISU:ssa että I&E-strategiassa esitetään toimia liikenteen päästövähennyksien osalta. Tämä kertoo osittain päällekkäisestä työstä ja koordinoinnin tehottomuudesta. Molemmissa esitetään

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

liikenteen uusiutuvien polttoaineiden jakeluvelvoitteen nostamista nykyisestä 30 prosentista 34 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Kannatamme jakeluvelvoitteen nostamista, mutta haluamme esittää syvän huolemme päätöksistä tehdä määräaikaisia muutoksia jakeluvelvoitteeseen vuosien 2022 ja 2023 osalta. Määräaikaisten muutosten myötä usko jakeluvelvoitteeseen heikkenee, myös KAISU:n ja I&E-stratgian vaikutusten arvioinnit eivät tältä osin ole ajantasaisia.

Kannatamme KAISU:ssa esitettyjä toimenpiteitä liikenteen osalta. Näkemyksemme mukaan toimenpiteet ovat pääosin Fossiilittoman liikenteen tiekartan periaatepäätöksen mukaisia. Tiekarttatyössä on tehty kattavat vaikutusten arvioinnit ja käyty laajasti keskustelua sidosryhmien kanssa; arvokasta tiekarttatyössä on myös se, että siinä tarkastellaan lento-, laiva- ja maantieliikennesektoreiden toimenpiteitä samaan aikaan. Biokaasua ja sähköisiä polttoaineita tarvitaan, sillä sähköistyminen ja biodiesel eivät yksinään riitä kustannustehokkaiksi päästövähennyskeinoiksi. **On erittäin tärkeää, että kansallinen liikennepolitiikka on johdonmukaista, sillä vaihtoehtoiset käyttövoimat tarvitsevat investointeja koko arvoketjussa (energian tuotanto, jakelu ja ajoneuvot).**

Pidämme realistisena sitä, että vuonna 2030 Suomessa käytettäisiin noin 2,5 terawattitunnin verran biokaasun tieliikenteessä. **Tämä olisi hyvä esittää selkeänä tavoitteena, koska sen saavuttaminen edellyttää määrätietoista politiikkaa eri politiikan osa-alueilla, nyt KAISU:sta puuttuu selkeät liikennebiokaasuun liittyvät tavoitteet.** Ylipäätänsä kansallisessa liikennepolitiikassa tulisi varmistaa riittävät panostukset myös raskaan tieliikenteen ja laivaliikenteen päästövähennyksiin. Biokaasun käyttöä olisi tärkeää lisätä raskaassa liikenteessä, missä keskeiset toimet ovat satsaukset kaasunjakeluinfraan ja raskaiden kaasuajoneuvojen lukumäärän kasvattaminen. Myös laivoissa voitaisiin hyödyntää biokaasua, mutta tähän ei ole vielä selkeitä kannustimia.

Liikennebiokaasun saatavuuden osalta tulisi varmistaa, että määrätietoisesti synnytetään maatalouden jäte-, tähde- ja lantapohjaista uutta biokaasutuotantoa Suomeen. Investointien osalta keskeisessä roolissa ovat energiatuet (I&E) sekä erilaiset maatalouden ohjauskeinot (Kaisu). Myös biopolttoaineiden jakeluvelvoite tuo välttämättömän lisän kotimaisen biokaasun tuotannon kannattavuuden parantamiseksi.

TYÖKONEET

Työkoneiden päästövähennyskeinoja käsitellään sekä KAISU:ssa että I&E-strategiassa.

Päästövähennyskeinoihin on mahdollisesti tulossa muutoksia, esimerkiksi bioöljyn jakeluvelvoitteen korottaminen. Toisaalta biokaasun lämmityskäytölle harkitaan parhaillaan energiaveron asettamista 1.1.2023 alkaen, mikä vaikuttaisi negatiivisesti biokaasun käyttöön teollisuudessa ja työkoneissa.

SUOMEN BIOKIERTO & BIOKAASU RY

Verotus- ja jakeluvelvoitetta koskevat päätökset eivät tue pyrkimyksiä biokaasun lisäämisestä työkoneissa, vaikka biokaasun työkonekäyttöä halutaan yleisesti lisätä. **Esitämmekin, että jatkotyössä mietitään pikaisesti, miten biokaasua käytännössä voidaan lisätä työkoneissa. Keskeisiä kysymyksiä ovat ainakin biokaasun verotus kaasuverkossa, biokaasun päästökauppakelpoisuuden varmistaminen, bioöljyn jakeluvelvoite sekä toimet, jotka kannustavat biokaasun käyttöön maataloussektorilla, kuten traktoreissa ja viljakuivureissa.** Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössä energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta (VaVM 24/2022 vp, HE 152/2022 vp), niin on tärkeää, että Suomi edistää kestävän biokaasun käyttöä lämmitys- ja työkonekäytössä.

Lisätiedot
Anna Virolainen-Hynnä
Toiminnanjohtaja, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
Eteläranta 10, 00131 Helsinki, Finland +358 400 987 805 | anna.virolainen-hynna@biokierto.fi